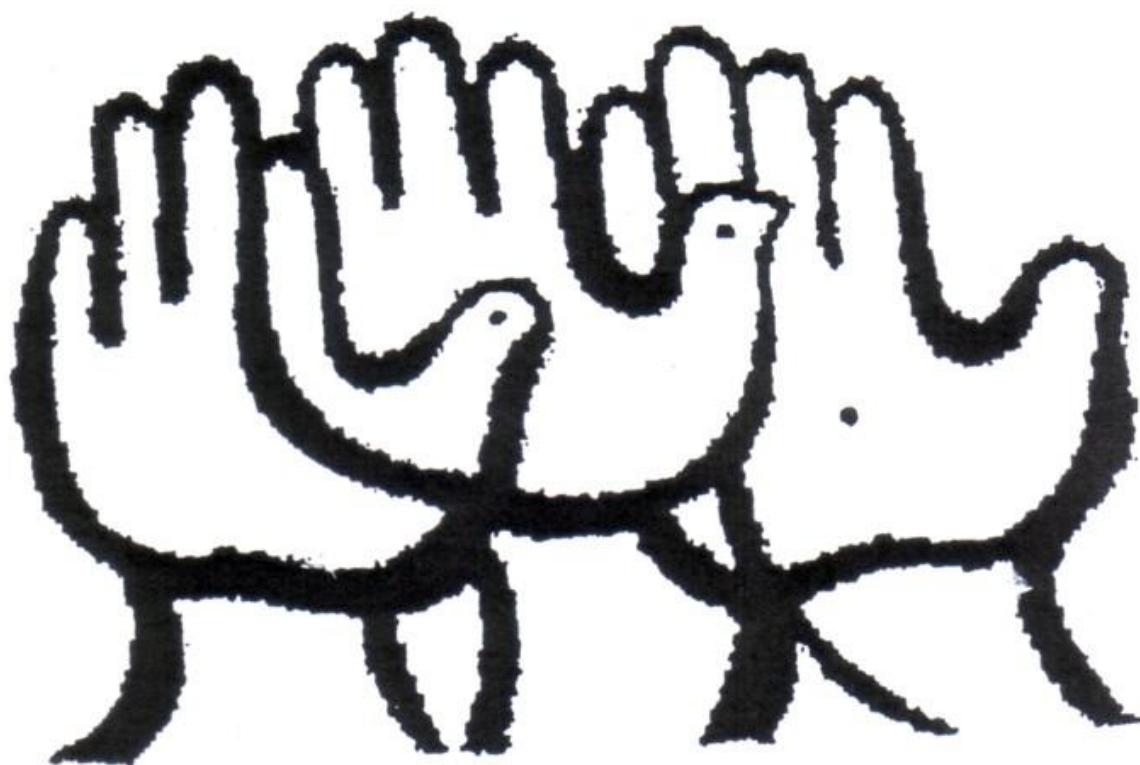

*'hier ben ik veilig, hier ben ik sterk
hier ben ik heilig, dit is mijn kerk'*

(Bløf)

Meditatie ds. G. R. Rinsma
zondag 30 december 2018
(Eerste zondag na kerst)

LEZINGEN

Profetenlezing: Jesaja 61:10-62:3
Evangelielezing: Lucas 2:25-40

OVERWEGING

Gemeente van onze heer Jezus Christus, lieve mensen,

Als wij elkaar overmorgen een gezegend of een gelukkig nieuw jaar toewensen, dan wensen we elkaar, dat het jaar alleen maar goede dingen brengt voor ons ALLEN, en in het bijzonder voor alle geliefden en metgezellen.

Aan het begin van het nieuwe jaar weten wij niet, wat het allemaal brengen zal. Maar met onze oprechte wensen drukken wij de hoop uit, dat alles wat er gebeuren zal, uiteindelijk goed voor elkaar is.

Maar... onze ervaring leert ons ook dat wij daarvoor geen enkele garantie hebben. We kunnen ernstig ziek worden, sterk geraakt worden door persoonlijke en of andere crisissen, verdriet en pijn ervaren bij het verlies van een geliefde dierbare...

Maar wat mij opvalt – en misschien vergis ik me – dat veel mensen onzeker zijn. Onzeker over de situatie in de wereld, onzeker over de ontwikkeling in ons klimaat. Onzeker over de toekomst van ons land, onzeker over de toekomst van Europa. Kortom, onzeker door de grote veranderingen, verschuivingen in de wereld. En die in ons eigen Leven.¹

---

¹ Beatrice de Graaf, Heilige strijd, Utrecht 2017, pg. 25 vv.

Anno nu is de dreiging van rondtrekkende heilige strijders er niet minder op geworden. Sinds de schokkende aanslagen van '9/11' hebben zich diverse gruwelijke tonelen in ons collectieve geheugen gebrand. Aanslagen, zoals de recente aanslagen uitgevoerd door IS-aanhangers in Brussel, Parijs, Berlijn en Manchester zijn niet meer uit het nieuws weg te denken. En laten we ook niet zwijgen over de aanslagen die minder in het nieuws komen, zoals de aanslag op de Koptische kerken in Egypte op Palmпасen. Of de doorgaande golf aanslagen in Irak en Syrië, Afghanistan, Indonesia en Noord-Afrika.' Ondanks die dreiging is Nederland relatief veilig, statistisch gezien dan.

De veiligheid van Nederland wordt sinds de jaren negentig jaarlijks in een Veiligheidsmonitor bijgehouden (sinds 2005 in een landelijke monitor). In opdracht van het Ministerie van Veiligheid en Justitie en uitgevoerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) houdt die bij hoe het in Nederland met de veiligheid, leefbaarheid en het slachtofferschap is gesteld. Daartoe meet het CBS alle vormen van criminaliteit, dus inbraak, moord en fietsendiefstal bij elkaar opgeteld, op basis van geregistreerde misdrijven en aangiftes. Het kan dus zijn dat deze monitor vooral iets over de trend in registratie zegt. Tegelijkertijd is ook dat indicatief voor een klimaat van angst en onveiligheid, wanneer mensen zich sterker geneigd voelen iets te rapporteren.

Volgens deze registraties werd in 2016 17 procent van de bevolking slachtoffer van criminaliteit, een procent minder dan in het voorgaande jaar. De daling vond vooral plaats bij vermogensdelicten en vandalisme. Het aandeel burgers dat veel sociale overlast ondervond, daalde tot onder de 12 procent. Het aandeel van de bevolking dat in 2015 slachtoffer werd van cybercrime bleef ten opzichte van het voorgaande jaar vrijwel gelijk op 11 procent, maar was daarmee wel lager dan in 2012. Die trend is niet nieuw, het aantal geregistreerde misdrijven daalt al jaren. In 2015 registreerde de politie bijna 1 miljoen misdrijven. Tien jaar eerder waren dat er nog ruim 1,3 miljoen. Ook het aandeel mensen dat slachtoffer is geworden van criminaliteit daalt al tien jaar haast onafgebroken. In 2005 zeiden bijna drie op de tien Nederlanders slachtoffer te zijn geweest van een delict. In 2016 was dit minder dan twee op de tien; een daling van zo'n 40 procent. Ook is de tevredenheid over het contact met de politie met 15 procent toegenomen.

En dan heb ik het nog niet over de angst, die ons in de greep kan krijgen; de paniek, die kan uitbreken, als er weer een aanslag is gepleegd. Gelukkig zijn wij in Leeuwarden geen doelwit geweest, maar misschien is de angst voor een aanslag ook wel eens door uw hoofd geflitst met die grote hoeveelheden bezoekers van het afgelopen jaar.

In een klein boekje geeft Beatrice de Graaf aan wat het gevolg is van die onzekerheid en van die angst. Ze schrijft: *“Dat is nu precies wat er gebeurt: angst en onveiligheid werken als een tweesnijdend zwaard, ze verdelen de samenleving in groepen.”*² *Bijna de helft van de Nederlanders ziet dat om zich heen. Daarbij geldt dat mensen hun mening niet alleen baseren op wat ze zelf*

Tevens heeft zich sinds 2004, na de jihadistische moord op de filmmaker en publicist Theo van Gogh, geen terroristische aanslag met dodelijke gevolgen meer voorgedaan. De aanslagen van Karst Tate in Apeldoorn (2009) en Tristan van der Vlis in Alphen aan den Rijn (2011) werden niet als terroristisch veroordeeld en hebben ook minder het niveau van angst en onveiligheid beïnvloed, zo lijkt het. Net zoals de aanslag van vijf leden van de Dutch Self Defense Army op een moskee in februari 2016. Dat werd als terrorisme veroordeeld, maar leidde nauwelijks tot ophef.

Toch is dit maar de helft van het verhaal dat we over veiligheid moeten vertellen. Er zijn namelijk veel mensen die zich weleens onveilig voelen: 35 procent. Dit percentage is het afgelopen jaar niet gegroeid, maar het blijft een behoorlijke groep mensen die klaarblijkelijk bang zijn. Dat gevoel wordt niet alleen veroorzaakt door wat er in Nederland gebeurt, maar ook door het doorlopende bombardement aan dood en verderf dat ons via de media bereikt. Aanslagen in Stockholm, Egypte, Parijs, overvallen en aanrandingen, maar ook onzekerheid rond de komst van grote groepen immigranten vormen een onontwarbare kluwen van echte, virtuele en vermeende bedreigingen.

Het wordt nog interessanter wanneer we dit percentage nader bekijken. Want bij uitsplitsing naar bevolkingsgroepen blijkt dat niet oudere mensen, maar jongeren en bewoners van de grote steden zich het meest onveilig voelen. Ongeveer 25 procent van de 65-plussers geeft aan zich weleens onveilig te voelen. Dat percentage is relatief laag, als je het vergelijkt met dat van de gehele bevolking van 15 jaar en ouder, van wie ruim 33 procent zich weleens onveilig waant. Als het gaat om onveiligheidsgevoelens spannen jongeren met ruim 40 procent echter de kroon.

In de vier grote steden (Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht) geeft gemiddeld 26 procent van de inwoners aan slachtoffer te zijn geweest van criminaliteit. Dit aandeel ligt hoger dan het gemiddelde van gemeenten met meer dan zeventigduizend inwoners (22 procent) en het landelijk gemiddelde (18 procent). Ook voelen meer inwoners van de vier grote steden zich onveilig vergeleken met kleinere gemeenten.

Waar zijn die jonge Nederlanders en stadsbewoners dan bang voor en wat doet dat met ze? Volgens onderzoek uit zich die angst niet zozeer in economische of financiële termen, terwijl dat gezien de statistieken heel verklaarbaar zou zijn. De economische crisis van een paar jaar terug heeft jongeren het zwaarst getroffen; de werkloosheid is onder deze groep het hoogst. Toch drukken jongeren hun angst vooral uit in termen van angst voor oorlog, vluchtelingen, migratie en terrorisme. Een derde van alle Nederlanders is bang voor oorlog in ons land, ten opzichte van 48 procent van de jongeren. Zelfs kinderen zijn massaal bang voor aanslagen en geven aan liever niet met hun ouders naar evenementen te gaan. Met de aanslag op het concert van Ariana Grande in Manchester op 22 mei 2017 in het achterhoofd is dat ook niet verwonderlijk.

Dat heeft ook meteen gevolgen voor hun houding ten aanzien van politiek en samenleving, voor hun positie als burger. Jonge Nederlanders zijn — in vergelijking met 2007 — bijvoorbeeld rechtser en pessimistischer geworden. Jongeren zijn banger geworden voor oorlogen en geweld. Ook zijn ze meer dan oudere kiezers bezig met immigratie. Onder jongeren bestaat dan ook een sterke voorkeur voor de VVD en de PVV. Na de verkiezingen bleek dat de drie populairste partijen onder jongeren tussen 18 en 24 VVD (11%), D66 (12%) en GroenLinks (11%) waren, met het CDA (8%) en de PVV (8%) vlak daarachter. Hier doemt een scherpe scheidslijn op: tussen een groot, rechts-conservatief blok jonge stemmers enerzijds en anderzijds een groep die juist voor een progressief en liberaal verhaal

Dat is nu precies wat er gebeurt: angst en onveiligheid werken als een tweesnijdend zwaard, ze verdelen de samenleving in groepen. Het CBS constateerde in april 2017 in zijn Belevingen 2016 dat 46 procent van de bevolking

² Idem. Pg. 31 Het CBS constateerde in april 2017 in zijn Belevingen 2016 dat 46 procent van de bevolking 'spanningen tussen bevolkingsgroepen ervaart'.

meemaken, maar ook op wat ze zien op radio, televisie, in de krant en om hen heen', aldus Jan Latten, hoofdemograaf van het CBS in het NOS Radio Journaal. In de grote steden heeft 32 procent van de bewoners last van 'spanningen tussen mensen met en zonder migratieachtergrond'. Maar: 'Als je diezelfde mensen vraagt of ze het zelf weleens hebben meegemaakt, is dat maar 25 procent. Je hoeft niet alles zelf mee te maken voor je er een mening over kan vormen.'

Spanning en onveiligheidsgevoelens zijn dus ook heel duidelijk een kwestie van perceptie, van betekenisgeving en eigen inkleuring,³ concludeert De Graaf dan ook. Van welke krant er op de deurmat valt of aan tafel wordt gelezen.

Angst en onveiligheid doen bovendien nog iets. Ze drijven mensen ertoe die angst te willen lokaliseren, het kwaad te willen benoemen. Waar komt die onveiligheid dan vandaan, wie is daarvoor verantwoordelijk en hoe kan de boosdoener worden geneutraliseerd of uitgeschakeld? ⁴

Maar dan maakt de Graaf een vergelijking met de gebeurtenissen in de vierde eeuw na Christus, toen het Romeinse rijk op instorten stond en er een ongekeerde migratiestroom op gang kwam.

Alleen had de kerk toen volgens de Graaf 'een leidsman, die man en paard noemde, die vlammende pamfletten en preken tegen het terrorisme opstelde en niet terugschrok voor het uitspreken van een ban of het ondersteunen van (lijf)straffen en veroordelingen.

Kerkvader Augustinus vond dat je fysiek iets aan de dreiging van geweld en opstand mocht doen, want anders zou het kwaad hand over hand toenemen en dat kon niet de bedoeling zijn. Maar er was veel meer over te zeggen. Hij vond dat zijn volgelingen zich ook theologisch en psychologisch tegen dat kwaad moesten wapenen. Het was immers besmettelijk en allesdoordringend. De geest van haat en agressie had niet alleen de circumcelliones in zijn macht, maar kon ook de harten van zijn toehoorders bezetten.'⁵

Anno nu, constateert de Graaf, 'ontbreekt zo'n gezaghebbende stem. De burger kan te rade gaan bij een veelvoud aan duiders, waarzeggers, experts en

---

³ Er is sprake van criminaliteit, van fysieke onveiligheid en van een echte dreiging van terroristische aanslagen. Maar het maakt dus enorm uit hoe aan die dreiging betekenis wordt gegeven, door wie, in welk verband. Jongeren en vrouwen hebben meer last van spanningen, zegt het CBS. Maar ook binnen die groepen is er sprake van een scheidslijn. Onderzoeksbureaus Kantar en I&O Research zien heel duidelijk een verschil tussen twee groepen jongeren: er zijn jongeren met een voorkeur voor WD en PVV, met name lager opgeleiden; zij vinden veiligheid en migratie heel belangrijk. Anderzijds kiezen hoger opgeleide jongeren vooral voor thema's als duurzaamheid en onderwijs. Opleidingsniveau is hierin niet de enige, maar wel een bepalende factor, zo blijkt uit deze statistieken

⁴ Idem pg. 32

⁵ Idem, pg 35

onheilsprofeten. Of die burger kan zichzelf via Twitter opwerpen tot aanzegger van de apocalyps. Dat is ook precies wat er gebeurt en waardoor er een opmerkelijke kloof is ontstaan tussen het denken en spreken op straat enerzijds en in beleid, bestuur en wetenschap anderzijds.

Die kloof is misschien het duidelijkst zichtbaar in Amerika, waar een president de vertolker is van het denken en spreken op straat, juist omdat er een gezaghebbende tegenstem ontbreekt en leugens en verdraaiingen vrij spel hebben. Maar ook in ons eigen land ontbreekt die stem. Of het moet de oproep van onze minister president zijn, die onlangs in een paginagrote advertentie schreef, dat Nederland een "teer bezit" is van alle Nederlanders.

"Dat bezit is broos, is breekbaar. Heus, het kan ook kapot gaan. Hij vergelijkt Nederland met een vaasje dat kan sneuvelen en wijst naar Groot-Brittannië.

"Nu zitten ze daar in de chaos."

In deze open brief wil Rutte duidelijk maken dat Nederland een "geweldig land" is, waar compromissen gesloten zijn om moeilijke problemen op te lossen. *"Meestal sluit ik compromissen, doe ik water bij de wijn. Want altijd voel ik de verantwoordelijkheid om het vaasje vast te houden."* Maar wat de minister president er niet bij vertelt, is dat zijn kabinet verantwoordelijk is voor het uitzetten van kinderen,⁶ die volgens het regeerakkoord niet in ons geweldige land zouden mogen blijven.⁷

---

⁶ Uitzetting van kinderen die al jaren in Nederland wonen, is onverantwoord. De angst voor uitzetting en de instabiele leefsituatie waaraan ze jarenlang zijn blootgesteld, kan hun hersenfuncties aantasten.

De kans dat zij zich nog kunnen aanpassen aan de leefomstandigheden in hun land van herkomst of dat van hun ouders is dan mogelijk uiterst klein. Dat concluderen drie hoogleraren van verschillende vakgebieden in een vandaag verschenen rapport.

"De doorlopende kans op uitzetting alleen al is superstressverhogend", zei Erik Scherder, hoogleraar klinische neuropsychologie aan de Vrije Universiteit in Amsterdam, in het NOS Radio 1 Journaal. Scherder en zijn collega's zagen in heel veel studies dat chronische stresssituaties schadelijk zijn voor je brein, zeker als dat brein in ontwikkeling is.

"Stel je voor dat deze kinderen na een jarenlang verblijf in een rijk land met perspectieven teruggaan naar een veel armere omgeving. Dan kunt u zich voorstellen dat het aanpassingsvermogen daar absoluut niet meer op is ingericht", zei Scherder. "Dus het risico dat het daar misgaat is echt enorm groot." Ook als deze kinderen korter dan een jaar in Nederland hebben gewoond, kan door stress al hersenschade zijn ontstaan.

Scherder en zijn collega's hopen dat de politiek op basis van dit rapport het beleid zal aanpassen voor kinderen die geen recht hebben op kinderpardon. "Wij willen u heel graag de juiste handvatten bieden, zei hij.

38 collega's die gespecialiseerd zijn in onder meer de neuropsychologie, ontwikkelingspsychologie en pedagogiek onderschrijven het rapport.

Aanleiding voor het onderzoek was de zaak rond de Armeense kinderen Lili en Howick. Die dreigden in september na tien jaar verblijf in Nederland te worden uitgezet. Het ging op het laatste moment niet door, omdat staatssecretaris Harbers (VVD) van zijn bevoegdheid gebruik maakte om de regels af te wijken.

⁷ NRC 5 december 2018 Uitzetten van gewortelde kinderen is onverantwoord'

Kinderen die dreigen te worden uitgezet, hebben chronische stress. Extreem schadelijk, waarschuwen tientallen hoogleraren.

En dan lijkt voor het eerst de kerk in ons land haar stem te hervinden. Dan lijkt voor het eerst de kerk in ons land aan zeggingskracht te winnen. Dan lijkt voor het eerst de kerk zich weer bewust van haar roeping⁸: want in dezelfde stad, waar de minister-president woont, wordt al meer dan 1400 uur in de Haagse Bethelkapel een kerkdienst gehouden om te voorkomen dat het Armeense gezin Tamrazyan wordt uitgezet. Ook met Kerstmis zijn ze dag en nacht doorgedaan.

En ik vraag me af: hoe zou het evangelie in die Bethelkapel vanmorgen klinken? Hoe zouden de woorden van Lucas daar worden gehoord? Als er wordt gelezen over een vrouw, die altijd in de tempel was, waar ze God dag en nacht diende met vasten en bidden?⁹

Hoe zou daar vanmorgen de lezing klinken, als er verteld wordt over een rechtvaardig en vroom man, die uitzag naar de tijd dat God Israël vertroosting zou schenken? Die zeker wist dat hij niet zou sterven, voordat hij de messias van de Heer zou hebben gezien?

Weet u, het is mijn ervaring, dat de woorden uit de bijbel totaal anders klinken, als ze in het ziekenhuis, de gevangenis worden gelezen. Als ze in tijden van bezetting en onderdrukking worden gelezen. Als ze worden gelezen in een kring van mensen, die allemaal uitzien naar de bevrijding van Jeruzalem.

Uit wetenschappelijke onderzoeken waar in de nota naar wordt verwezen, blijkt dat kinderen die jarenlang de dreiging van uitzetting voelen, vaak aan chronische stress lijden door gebrek aan stabiliteit en toekomstperspectief.

Het uitzetten van kinderen die langer dan vijf jaar in Nederland wonen, is onverantwoord. Door jarenlange angst voor gedwongen uitzetting zijn zij extreem kwetsbaar. De kans dat zij zich in het land van herkomst kunnen redden, wordt daardoor zeer klein.

Dit schrijven universitair docent orthopedagogiek Elianne Zijlstra, universitair docent kinderen en recht Carla van Os van de Rijksuniversiteit Groningen en hoogleraar klinische neuropsychologie Erik Scherder van de Vrije Universiteit Amsterdam deze donderdag op eigen initiatief in een 'schadenota', Schaderisico bij uitzetting langdurig verblijvende kinderen. De nota wordt onderschreven door 38 hoogleraren op het terrein van neuropsychologie, (ontwikkelings)psychologie, psychiatrie, (ortho)pedagogiek en aanverwante vakgebieden en door de beroepsverenigingen van pedagogen, psychologen en jeugdartsen.

⁸ NRC 23 december 2018 Als het aan de gemeenschap ligt, houden ze het kerkasiel gaande. Joke Kievit vertelt vol vuur over haar maandagavonddiensten, die nu zijn uitgebreid met een wekelijks zondagochtendgebed. „Het eerste weekend dat we begonnen, was chaos”, zegt ze. „Nadien loopt de organisatie gesmeerd.”

De gemeenschap heeft ook nieuw vuur voor de kerk gevonden. „We doen dit voor de familie, maar ook voor onszelf”, zegt Kievit. „Kijk hoe prachtig, al die betrokkenheid. Dit willen wij niet meer kwijt.”

⁹ Lucas 2:30 Er was daar ook een profetes, Hanna, de dochter van Fanuel, uit de stam Aser. Ze was hoogbejaard; vanaf haar huwbare leeftijd had ze zeven jaar met haar man geleefd, en ze was nu al vierentachtig jaar weduwe. Ze was altijd in de tempel, waar ze God dag en nacht diende met vasten en bidden. Op dat moment kwam ze naar hen toe, bracht hulde aan God en sprak over het kind met allen die uitzagen naar de bevrijding van Jeruzalem.

Ik moet u bekennen, dat ik daar eerst ook klakkeloos over heen heb gelezen. Juist, omdat je het al zo vaak gehoord hebt. Maar het kindje Jezus wordt daar – en enkel daar – herkend, waar mensen uitzien naar de bevrijding.¹⁰ Ja, welke bevrijding? Voor de Judeeërs van die tijd, voor Simeon en Hanna was dat de bevrijding van Jeruzalem, zoals het voor de vluchtelingen uit Syrië de bevrijding van Damascus is, zoals het voor de Palestijnen de bevrijding is van de israelische overheerser, zoals het voor de zwarte bevolking van Amerika de bevrijding is van het racistische politie-geweld, Zoals in Rio het het einde is van die eindeloze drugsoporlog, zoals het voor de bevolking van Jemen het einde van de Saoedische terreur is.

Daar, waar de hoop op andere, beter tijden levend wordt gehouden, waar mensen elkaar in die hoop vasthouden en versterken, daar wordt het kindje Jezus herkend, schrijft Lucas.

Hoe lang ze het volhouden? vroeg de journalist van het NRC aan ds. Hetteema. „Geen enkel kerkasiel is oneindig”, aldus Hetteema. “Het moet tijdelijk zijn. Hoe lang dat is, dat weten we niet. Maar we hebben hoop.”¹¹

Om die reden heeft de paaskaars in die Bethelkerk onafgebroken gebrand en brandt die ook nu, zoals vanmorgen ook bij ons. Het verwijst naar het licht van Christus, het licht van de wereld dat onze nacht van nood en dood deelt én overwint. Het verwijst naar de hoop, die niet sterven wil en niet opgeeft. Het verwijst naar het hart van de kerk.

*Hier ben ik veilig, hier ben ik sterk
Hier ben ik heilig, dit is mijn kerk
Dit is mijn haven, hier leg ik aan
Hier kan ik slapen, hier moet ik staan
Hier ligt mijn hart voor jou*

Amen.

---

¹⁰ **lu, trwsij**, ewj, h` strictly *loosing*; (1) active *providing a ransom, releasing* from slavery or captivity; (2) figuratively and passive in the NT *deliverance, freedom, liberation*

¹¹ NRC 23 december 2018 Het kerkasiel geeft Haagse protestanten ‘nieuw vuur’